

Litteratur

Pedersen, Karen Margrethe. 2000. *Dansk sprog i Sydslesvig*. Bind 1 og 2. Aabenraa: Institut for grænseregionsforskning.

Peter Widell og Mette Kunøe (udg.):
8. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog
Århus 2001

FORSTÅ-SIGNALER OG DÆKNINGSLØSE FORSTÅ-SIGNALER

Af Marianne Rathje (Aarhus Universitet)

Indledning

Emnet for denne artikel er småord som 'mm', 'ja', 'nå' og 'okay'. De forekommer hele tiden i samtaler og siger noget om den forståelse der foregår mellem samtaledeftagere. Det er (som nævnt på sidste MUDS, Rathje 1999b:311) nærliggende at tage disse småord som tegn på at samtaledeftagere forstår hinanden. Som samtaledeftager er det nærliggende at tage fx et 'ja' som tegn på at samtalepartneren har forstået hvad man siger, og som samtaleanalytiker er det nærliggende at tage fx et 'ja' som tegn på at en samtaledeftager har forstået en anden samtaledeftager. Det er det fordi betydningen 'jeg forstår' kan regnes som den prototypiske betydning af et småord som 'ja'. Men som vi ved fra vores generelle erfaring som sprogbrugere, er det almindeligt at ytre disse småord selvom vi ikke har forstået vores samtalepartner, og derfor kan vi heller ikke tage for givet i en samtaleanalyse at vi blot kan tælle alle 'ja'erne i en samtale når vi vil vide om samtaledeftagere forstår hinanden.

Denne artikel er skrevet ud fra mit speciale (Rathje 1999a), og mit speciale er et forsøg på at vise at man i en samtaleanalyse der har forståelsen mellem samtaledeftagere i fokus, ikke kan tage for givet at samtaledeftagere forstår hinanden selvom de hele tiden siger 'ja', 'mm', 'nå' og 'okay'. Og det er også et forsøg på at stille noget op i stedet, nemlig: Hvordan kan man så beskæftige sig med småordene samtaleanalytisk i et forståelsesperspektiv?

Jeg har en sprogpsykologisk tilgang til småordene, dvs. jeg betragter småordene som et vindue ind til samtaledeftagerens bevidsthed (Scovel 1998:4). Småordene siger altså noget om hvilken forståelse der foregår i bevidstheden hos en samtaledeftager på det tidspunkt småordet ytres.

Definition af 'tilbagemeldingsenkeltord'

Det er karakteristisk at de forskere som tidligere har beskæftiget sig med de nævnte småord, eksemplificerer deres analyseobjekt mere end de definerer det. Fx:

...uttryck som mm, nå, just de, ajjaha m.fl. (Green-Vänttinen 1995:78)
...items such as Yeah, Oh, Right and Great (Gardner 1998:204)
...brief utterances such as 'mm hm' and 'uh huh' (Drummond & Hopper 1993b:47)

Jeg har dog ikke kunnet nøjes med at eksemplificere mit analyseobjekt fordi det ikke er alle forekomster af 'ja', 'mm' osv. jeg er interesseret i, og fordi der samtidig er andre varianter end 'ja', 'mm' osv. jeg er interesseret i at undersøge (fx 'aha'). Derfor har det været nødvendigt for mig at lave en definition af mit analyseobjekt.

Selvom de forskere der har beskæftiget sig med de nævnte småord, ikke har defineret småordene, har de alligevel peget på visse karakteristika: 1) At det er noget lytteren ytrer, 2) At det er noget som ikke forstyrrer talerens taletur (Yngve 1970, Duncan 1972 og 1974, Krauss et al. 1977, Dittmann & Llewellyn 1967, Green-Vänttinen 1995, Gardner 1998). Disse karakteristika har vist sig ikke at kunne bruges i praksis, for hvad er det at være lytter og hvad vil det sige 'ikke at forstyrre talerens taletur'? Når lytteren i visse dialoger er meget aktiv i samtalen og den person der har taleturen hele tiden skifter, kan det være vanskeligt at afgøre hvem der i en samtale er 'lytteren'. Ligeledes kan 'lytteren' sagtens 'forstyrre talerens taletur' hvis han fx hele tiden siger 'ja', 'ja', 'ja' og dermed får afbrudt taleren.

Fordi disse karakteristika ikke er en tilstrækkelig definition af småordene, har jeg valgt at definere småordene således:

- 1) En samtaledelegaters tilbagemelding på noget en anden samtaledelegater har ytret, men ikke et 'adjacency pair' (ekstern afgrænsning)
- 2) Tilbagemeldingen udgør et fritstående enkeltord og er ikke en sætningsfærdiggørelse eller en kort gentagelse (intern afgrænsning)

Med den eksterne afgrænsning understreger jeg at analyseobjektet er en reaktion på noget som tidligere er blevet ytret, og det er ikke et 'adjacency pair'¹ som i praksis er en tilbagemelding man ikke kan undslå sig (dvs. at fx et 'ja' som er svar på et spørgsmål, ikke er et analyseobjekt). Med den interne afgrænsning understreger jeg at de tilbagemeldinger jeg beskæftiger mig med, er 'ord', dvs. her frasorteres non-verbale tilbagemeldinger, og jeg understreger også at ordet

¹ Begrebet 'adjacency pair' ('hægtede par') stammer fra Sacks, Schegloff og Jefferson 1974: 716

optræder enkeltvis eller 'fritstående', dvs. der skal være pauser i talen fra den der ytrer småordene, både før og efter småordet. Endelig frasorteres sætningsfærdiggørelser og korte gentagelser.

De analyseobjekter som ovenfor er defineret, kalder jeg 'tilbagemeldingsenkeltord' (TME). For at vise mit fokus på tilbagemeldingen og ikke på 'taler'/'lytter'-aspektet (taletursperspektivet), kalder jeg den som ytrer et TME, for 'tilbagemelder', og den som ytrer noget der bliver tilbagemeldt på, kalder jeg for 'udmelder'.

Mange betydningsmuligheder

Årsagen til at man ikke bare kan tælle småord når man vil vide om samtaledelegater har forstået hinanden, er at TME'ene har så mange betydningsmuligheder og at det er muligt at 'lyve' med dem (se også Rathje 1999b):

Støttende betydninger

- 'jeg forstår' (prototypisk betydning – forstå-signal)
- 'jeg hører efter'
- 'jeg er enig'
- 'fortsæt'

Ikke-støttende betydninger

- 'jeg forstår ikke' (dækningsløst forstå-signal)
- 'jeg hører ikke efter'
- 'jeg er uenig'
- 'stop'

Samlet kalder jeg analyseobjekterne TME, men fordi mit fokus er forståelse, opdeler jeg TME i enten 'forstå-signaler' (TME med betydningen 'jeg forstår') eller 'dækningsløse forstå-signaler' (TME med betydningen 'jeg forstår ikke'). Jeg går som sagt ud fra at TME altid siger noget om den forståelse der foregår, men til gengæld går jeg ikke ud fra at betydningen 'jeg forstår' findes som en isoleret betydning i et TME. TME'et kan fx samtidigt indeholde betydningerne 'jeg forstår' og 'jeg er enig' (hvis det er et forstå-signal) eller samtidigt indeholde betydningerne 'jeg forstår ikke' og 'jeg hører ikke efter' (hvis det er et dækningsløst forstå-signal).

Hidtidige anvendte undersøgelses- og analysemetoder

Der er ingen forskere som har undersøgt TME direkte mht. forståelse, men den måde hvorpå TME'ene tidligere er blevet undersøgt, danner alligevel baggrund for mit forslag til en analysemetode.

Man kan inddеле de anvendte undersøgelses- og analysemetoder i to grupper: En 'sammenklumpningsmetode' (Yngve 1970, Duncan 1972 og 1974, Dittmann & Llewellyn 1968, Krauss et al. 1977, Drummond & Hopper 1993a) og en 'modtagerorienteret metode' (Heritage 1984, Gardner 1997a, 1997b og 1998, Green-Vänttinen 1995). Det karakteristiske for 'sammenklumpningsmetoden' er – netop – at forskerne sammenklumper småordene i én homogen gruppe og går ud fra at småordene betyder det samme hver gang de anvendes. Det er også karakteristisk at lave kvantitative optællinger. Med sammenklumpningsmetoden tages altså ikke højde for TME'enes mange betydningsmuligheder, og der tages heller ikke højde for at det er muligt at 'lyve' med dem.

I den 'modtagerorienterede metode' tages der til gengæld højde for de mange betydningsmuligheder. Her har forskerne erkendt at småordene optræder med forskellige betydninger alt efter konteksten og endda også at forskellige varianter kan betyde noget forskelligt.

I den modtagerorienterede metode tages altså ikke for givet at TME'ene betyder det samme hver gang. Men der er alligevel noget problematisk ved at anvende denne metode – i hvert fald når man undersøger TME i forbindelse med forståelse.

Det problematiske består i at sætte TME'ets betydning lig effekten på modtageren. Det gør man fx når man (fx Gardner 1998:211) analyserer en sekvens på følgende måde: A siger noget, B siger 'mm hm', A fortsætter det hun var i gang med at sige. Deraf udledes at 'mm hm' er et 'fortsæt-signal'. Dvs. fordi modtageren (A) af TME'et fortsætter sin tale efter at have modtaget TME'et, må det betyde at TME'et ('mm hm') betyder 'fortsæt'. Altså TME'ets betydning er lig effekten på modtageren.

At man ikke kan anvende denne modtagerorienterede metode når man analyserer TME i et forståelsesperspektiv, skal jeg illustrere med eksemplet nedenfor:

Eks. 1:

- 1 Tanja: nej det jeg tænkte på det var ø:: ikke så meget med det med Balvig lige i første omgang hvad P
2 altså nu har vi jo fundet en masse derude på ambassaden og du havde en masse med ø::h artikler
3 og så noget P hvornår ved man
4 P
5 Tanja: at man har læst nok

- 6 Mia: [(uf)
7 P
8 Mia: (øh ts-)
9 P
10 Tanja: altså P fordi d- ø:h P altså det ø:h det er jo svært jeg synes P s- man har fundet en masse gode
11 argumenter for P det her ikk med vi savner den lidt kritiske P altså v- m- man må sige når vi har
12 fundet en masse for og en masse imod
13 (1.4)
14 Mia: mm
15 Tanja: så kan man måske begynde at overveje en problemformulering ikk
16 P
17 Tanja: (men det er jo ikke gået så godt med) at finde noget imod P synes jeg P med vi har jo ikke hørt
18 noget fra Lund endnu selvfølgelig med den der kritiske kommentar ikk
19 (0.5)
20 Mia: mm
21 P
22 Tanja: jeg synes (uf)
23 Mia: [altså hvad er det du synes
24 P
25 Mia: hvad du synes ikke at vi har nok P der taler imod
26 P
27 Tanja: næh egentlig ikke
28 Mia: [øh strategien
29 Tanja: næh egentlig ikke altså
30 Mia: [nåmen det (synes jeg) egentlig heller ikke

Tanjas ytring (linie 17-18) svarer Mia på med et 'mm' (linie 20). Herefter fortsætter Tanja (linie 22). Hvis man skulle analysere dette eksempel 'modtagerorienteret', ville man sige at TME'et 'mm' i linie 20 er et forstå-signal fordi udmelderen fortsætter (Tanja i l. 22) og dermed må have vurderet at tilbagemelderen (Mia) har forstået (hvis Tanja havde vurderet at Mia ikke forstod på det tidspunkt hun sagde 'mm', ville Tanja sandsynligvis ikke have fortsat, men i stedet have uddybet). Men Mia har IKKE forstået de samme betydninger som Mia, viser det sig efterfølgende i linie 23 og 25 hvor Mia stiller et opklarende spørgsmål. Det er altså ikke hensigtsmæssigt at analysere 'modtagerorienteret' når man undersøger TME i et forståelsesperspektiv, for når man sætter TME'ets betydning lig effekten på modtageren, tager man ikke højde for at det er muligt at 'lyve' med TME'ene, dvs. anvende et dækningsløst forstå-signal. Den modtagerorienterede metode duer ikke i en forståelsessammenhæng fordi 1) det ikke er sikkert at modtageren hører efter TME, og 2) det ikke er sikkert at modtageren kan skelne mellem forstå-signaler og dækningsløse forstå-signaler.

Mit forslag til en analysemetode

Man kan altså ikke bare sammenklumpe TME fordi TME har så mange forskellige betydningsmuligheder og man kan heller ikke basere analysen af TME i et forståelsesperspektiv på hvordan modtageren, dvs. udmelderens, opfatter TME'et. Derfor må en analyse af TME i et forståelsesperspektiv baseres på: 1) At man analyserer hvert enkelt TME ud fra konteksten, og ikke mindst 2) at man ser på tilbagemelderens efterfølgende ytringer. Mit forslag til en analysemetode baseret på disse forudsætninger kan dermed skitseres således:

- a1= udmelderens første ytring i den analyserede sekvens
- b1= tilbagemelderens TME
- a2= udmelderens anden ytring
- b2= tilbagemelderens efterfølgende ytring der giver et større billede af tilbagemelderens TME og som dermed peger tilbage på hvad han forstod ud fra betydningerne i a1 da han ytrede TME'et (b1)
- a3= evt. bekræftelse eller korrektion af tilbagemelderens forståelse angivet i b2

Med denne analysemetode går jeg ikke ud fra at der er en relation mellem a1 og b1, dvs. mellem udmelderens første ytring og tilbagemelderens TME, fordi det ikke er sikkert at tilbagemelderens hører efter hvad der siges i a1, og det er heller ikke sikkert at der er dækning bag den forståelse tilbagemelderens signalerer i b1.

Jeg går heller ikke ud fra at der er en relation mellem b1 og a2, dvs. mellem tilbagemelderens TME og udmelderens efterfølgende ytring, fordi det ikke er sikkert at udmelderens hører efter TME'et eller kan vurdere om der er dækning for den forståelse der gives udtryk for med TME'et.

Til gengæld går jeg med analysemetoden ud fra at der er en relation mellem b2 og b1, altså at der er en af tilbagemelderens efterfølgende ytringer som peger tilbage på TME'et (det behøver ikke lige være tilbagemelderens anden ytring i sekvensen der er b2).

Endelig kan der evt. være en relation mellem a3 og b2 hvis udmelderens forholder sig til den forståelse der udtrykkes i b2.

Resultater: Forstå-signaler og dækningsløse forstå-signaler

Med den foreslåede analysemetode har jeg fundet eksempler på forstå-signaler og dækningsløse forstå-signaler.

Eks. 2 viser et dækningsløst forstå-signal:

Eks. 2

- 1 Mia: vi skal vel:: i opgaven ha::ve P en redegørelse for P hvad det er P politiet rent faktisk har gjort ikk
- 3 Tanja: jo
- 4 Mia: hvad det er man (har) P (foretaget sig)
- 5 P
- 6 a1: Tanja: og hvilke ændringer der har været
- 7 (0.5)
- 8 b1: Mia: mm
- 9 a2: Tanja: fra tidligere
- 10 P
- 11 Tanja: og der er jo
- 12 b2: Mia: [(mener du) med hensyn til kriminal statistik eller: P politiets arbejde
- 13 a3: Tanja: ja nu tænker jeg p- politiets arbejde ikk
- 14 b3: Mia: ja
- 15 P
- 16 a4: Tanja: og der er jo den Brattons P artikel jo ret god

TME'et 'mm' i linie 7 er et dækningsløst forstå-signal. Det er det fordi tilbagemelderens efterfølgende ytringer, nemlig det opklarende spørgsmål i linie 11, peger tilbage på at tilbagemelderens ikke havde forstået de samme betydninger som udmelderens på det tidspunkt tilbagemelderens ytrede TME'et. Jeg har forsøgt at kategorisere de dækningsløse forstå-signaler jeg har fundet, og nåede frem til 3 forskellige kategorier:

- 1) Tilbagerettede dækningsløse forstå-signaler
- 2) Fremadrettede dækningsløse forstå-signaler
- 3) Dækningsløse forstå-signaler ved misforståelser

Da pladsen hér ikke tillader det, skal jeg ikke gå i dybden med de forskellige typer af dækningsløse forstå-signaler, men blot nævne at de 'tilbagerettede dækningsløse forstå-signaler' er TME hvor tilbagemelderens senere i samtalen bliver i tvivl om der var dækning bag den tilkendegivne forståelse (med TME'et) enten pga. egen eftertanke eller noget udmelderens efterfølgende siger. TME'et i eks. 2 (og eks. 1) er et eksempel på et 'tilbagerettet dækningsløst forstå-signal'.

De 'fremadrettede dækningsløse forstå-signaler' er TME hvor tilbagemelderens ikke forstår hensigten med det der siges, men venter og ser om sammenhængen går op for hende og bringer det op hvis sammenhængen ikke går op for hende. Ved de 'tilbagerettede' og 'fremadrettede' dækningsløse forstå-signaler drejer det sig altså om betydninger der IKKE er blevet forstået eller

to betydninger hvoraf tilbagemelderen ikke ved hvilken én hun skulle forstå. De 'dækningsløse forstå-signaler ved misforståelser' drejer sig til gengæld om TME hvor tilbagemelderen selv tror hun har forstået, men hvor det senere viser sig at hun har misforstået.

Med analysemetoden har jeg ud over de dækningsløse forstå-signaler også fundet ('ægte') forstå-signaler (Mia og Tanja taler i eks. 3 om en diktafon de skal bruge til at interviewe én med):

Eks. 3

- 1 a1: Mia: ja vi skal især have prøvet med afstanden også
 2 b1: Tanja: ja
 3 a2: Mia: []
 4 b2: Tanja: altså
 jeg er nemlig bange for at man skal være rimelig tæt på
 5 a3: Mia: []
 6 P ja
 7 a4: Mia: skal sidde sådan [griner]

TME'erne i linie 2 og linie 5 er forstå-signaler (med dækning bag). At 'ja'et i linie 2 er et forstå-signal, kan ses på den efterfølgende ytring i linie 4, og at 'ja'et i linie 5 er et forstå-signal, kan ses på den efterfølgende ytring i linie 7. Begge forstå-signaler har medbetydningen 'jeg er enig'.

Diskussion

Specialet og dermed også denne artikel har været et forsøg på at gøre op med forestillingen om at man kan tælle tilbagemeldingsenkeltord når man vil undersøge om samtaledeltagere forstår hinanden. Som det meget rigtigt blev bemærket i den efterfølgende diskussion på MUDS, kunne det se ud som om jeg har en meget idealistisk opfattelse af forståelse: At enten forstår man, eller også forstår man ikke. I den 'virkelige verden' drejer det sig derimod for det meste om at have forstået *noget* af det der bliver sagt. Forståelse er altså ikke et spørgsmål om *enten-eller*, men et spørgsmål om *mere* eller *mindre*, og om at forstå godt nok til at samtalen kan fortsætte – forståelse er delvis og fragmentarisk, som Linell (1995:181) udtrykker det.

Og jeg tilslutter mig helt og holdent Linell når han konstaterer at dialogisk forståelse er delvis og fragmentarisk, så når det kunne se ud som om jeg mener at forståelse er en binær størrelse, må det være fordi mit mål med undersøgelsen af TME har været at påpege at TME ikke altid er et tegn på forståelse, og jeg har derfor udelukkende beskæftiget mig med TME hvor det har været meget tydeligt og direkte verificerbart ud fra konteksten at samtaledeltagerne *forstod* eller *ikke forstod* de samme betydninger. Jeg har altså kun beskæftiget mig med de 'ekstreme' tilfælde i hver sin ende af 'forståelses-skalaen', for at påvise at man ikke kan tage for givet at

TME altid er et tegn på forståelse, og dette har altså givet indtryk af at min opfattelse af forståelse er et enten-eller i stedet for et mere eller mindre.

Jeg mener dog stadig at det er en fejl at tro at fordi samtaledeltagere i samtalen *ikke* udviser tegn på at de *ikke* forstår hinanden, så betyder det at de *forstår* hinanden. Men dermed ikke sagt at samtaledeltagere kun forstår hinanden når man kan verificere at de gør, for selvfølgelig forstår vi hele tiden hinanden uden at vi ekspliciterer det, og dermed uden at forståelsesforskere kan 'bevise' det.

Det er lige netop det der gør forståelsesforskning på én gang så interessant og så svær at have med at gøre: Vi forstår hinanden hele tiden, men det er meget vanskeligt at pege på tegn i samtalen der viser at vi forstår hinanden, fordi samtaledeltagere så sjældent direkte ekspliciterer hvad de har forstået. Og det er ovenikøbet meget vanskeligt at snakke videnskabeligt om forståelse, fordi vi (endnu) mangler begreber for det vi taler om.

Litteratur

- Dittmann, A. T. & Llewellyn, L. G. 1967. The phonemic clause as a unit of speech decoding. *Journal of Personality and Social Psychology*. Årg. 6 (3):341-349
 Dittmann, A. T. & Llewellyn, L. G. 1968. Relationship between vocalisations and head nods as listener responses. *Journal of Personality and Social Psychology*. Årg. 9 (1):79-84
 Drummond, K. & Hopper, R. 1993a. Back channels revisited: Acknowledgement tokens and speakership incipency. *Research on Language and Social Interaction*. Årg. 26 (2):157-177
 Drummond, K. & Hopper, R. 1993b. Acknowledgment tokens in series. *Communication Reports*. Årg. 6 (1):47-53
 Duncan, S. 1972. Some signals and rules for taking speaking turns in conversation. *Journal of Personality and Social Psychology*. Årg. 23 (2):283-292
 Duncan, S. 1974. On the structure of speaker-auditor interaction during speaking turns. *Language in Society*. Årg. 2:161-180
 Gardner, R. 1997a. The conversation object Mm: A weak and variable acknowledging token. *Research on Language and Social Interaction*. Årg. 30 (2):131-156
 Gardner, R. 1997b. The listener and minimal responses in conversational interaction. *Prospect*. Årg. 12 (2):12-32
 Gardner, R. 1998. Between speaking and listening: The vocalisation of understandings. *Applied Linguistics*. Årg. 19 (2):204-224
 Green-Vänttinen, M. 1995. Uppbackningar i samtal – funktion och frekvens. M. Saari & J. Lindström (red.): *Svenskan i Finland 3 – Meddelanden från Institutionen för Nordiska Språk och Nordisk Litteratur vid Helsingfors Universitet*, B:16:77-93
 Heritage, J. 1984. A change-of-state token and aspects of its sequential placement. J.M. son & J. Heritage (eds.): *Structures of social interaction*. Cambridge: Cambridge University Press:299-345
 Krauss, R.M., Garlock, C.M., Bricker P.D. & McMahon, L.E. 1977. The Role of Audible and Visible Back-Channel Responses in Interpersonal Communication. *Journal of Personality and Social Psychology*. Årg. 35 (7):523-529

- Linell, P. 1995. Troubles with mutualities: towards a dialogical theory of misunderstanding and miscommunication". I. Markova et al.: *Mutualities in dialogue*. Cambridge: Cambridge University Press:176-213
- Rathje, Marianne. 1999a. 'Ja, mm, okay...(jeg forstår ikke hvad du mener)'. *Tilbagemeldingsenkeltord i et forståelsesperspektiv*. Upubliceret speciale. Institut for Nordisk Sprog og Litteratur, Aarhus Universitet 1999b. Tilbagekanaliseringssmåord som forstå-signaler. Peter Widell & Mette Kunøe (udg.): *7. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*. Århus: Aarhus Universitet:311-320
- Sacks, H., Schegloff, E. & Jefferson, G. 1974. A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language*. Årg. 50 (4):699-735
- Scovel, T. 1998. *Psycholinguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Yngve, V. H. 1970. On getting a word in edgewise. *Papers from the sixth regional meeting Chicago Linguistic Society*. Chicago: Chicago:567-577

Peter Widell og Mette Kunøe (udg.):
8. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog
Århus 2001

BRUDSTRUKTURER I DANSK

Af Torben Thrane (Handelshøjskolen i Århus)

Det jeg fremlægger her, betragter jeg som det væsentligste udbytte af noget der startede som et miniprojekt¹ – nemlig et mindre korrektiv til et par spredte bemærkninger i Sten Vikners bog om verbalflytning og ekspletive subjekter i germansk og specifikt dansk. Det drejer sig om hans bemærkninger om den afledningsmæssige status af sætninger indledt med *sikke*.

Det har naturligvis længe været en kendt sag at *sikke*-sætninger faldt uden for den deskriptive standard for danske hovedsætninger², og jeg så her et eksempel på det Kay og Fillmore (1999) sigter til i deres udvikling af en *konstruktionsgrammatik*. En konstruktionstype der falder uden for kernen – i dette tilfælde – af dansk grammatik, men som ikke desto mindre også har krav på teoretisk bevågenhed hvis man vil give en udtømmende beskrivelse af et sprog.

Der er to hovedtyper af *sikke*-udtryk i dansk der kan fungere som selvstændige ytringer³:

- (1) a. Sikke en fin cykel!
b. *Sikke fin!
c. *Sikke fint!
- (2) a. Sikke en fin cykel han har!
b. Sikke fin den er!
c. Sikke fint han kører!
- (3) a. Sikke en fin cykel at have!
b. Sikke fin at være !
c. Sikke fint at køre!

¹ Det udviklede sig imidlertid til et lidt større. En mere udførlig version ventes offentliggjort i *Hermes*.

² F.eks. gør Erik Hansen (1980:77) under overskriften 'Helsætninger med *nav*' opmærksom på, at "dette underskema blot forekommer i en række »udråbsagtige« udtryk med *bare, gid, mon, sikke* o.a. på førstepladsen", hvilket betyder at sætninger som (1) ikke kan passes ind i det normale danske helsætningsskema.

³ Datamaterialet for undersøgelsen er dels 'introspektive' eksempler som de følgende, dels hentet fra Bergenholtz DK87/90. Eksempler herfra er markeret med et lille, hævet '©'.